

Det kongelige Barne, - likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep.

0030 Oslo

Deres ref. 201102963-/GAN

Vår ref. Charlotte Bayegan

27. april 2012

Høringsuttalelse til Barne, - likestillings- og inkluderingsdepartementets oppfølging av FNs rasediskrimineringskomité (CERD) sine merknader til Norges 19./20. rapport.

Røde Kors syntes det er positivt at departementet følger opp FNs rasediskrimineringskomité sine merknader til Norge og at samtlige departementer er involvert i dette arbeidet. CERD sine merknader berører mange av Røde Kors sine aktiviteter i Norge. Vi har i denne høringsuttalelsen valgt å fokusere 5 av komiteens anbefalinger:

- **Anbefaling nr. 7 Inkorporering av rasediskrimineringskonvensjonen**
- **Anbefaling nr. 11 Introduksjonsprogrammet**
- **Anbefaling nr. 12 Enslig mindreårige asylsøkere**
- **Anbefaling nr. 13 Flyktningmottak**
- **Anbefaling nr. 15 Kønnslemlestelse og tvangsekteskap**

1. Anbefaling nr. 7 Inkorporering av rasediskrimineringskonvensjonen

Røde Kors deler ikke departementets syn om at rasediskrimineringskonvensjonen er for spesiell til at den ikke bør inkorporeres i menneskerettsloven av 1999 nr. 30.

FNs rasediskrimineringskomité har flere ganger oppfordret Norge til å inkorporere konvensjonen i menneskerettsloven. Rasediskrimineringskonvensjonen blir betegnet som den mest sentrale konvensjonen for bekjempelse av rasediskriminering og er blant de FN-konvensjonene som har størst oppslutning blant statene.

Røde Kors

Post: P.B. 1 Grønland, 0133 OSLO
Besøk: Hausmannsgt. 7
Fakturering: Norges Røde Kors, Postboks 2967, 7438 Trondheim

Bank: 8200 01 76318
Post: 0809 50 90444
Org.nr: NO 864 139 442

Tlf: 05003
Faks: 22054040
Web: <http://www.redcross.no>
E-post: servicetorget@redcross.no

Røde Kors erfarer gjennom våre humanitære aktiviteter som flyktningguide, kvinnekafé og mannsgrupper at migranter opplever diskriminering i Norge. Vi arbeider derfor målrettet for å forebygge og forhindre dette ved å sikre mangfold og inkludering. Diskriminering er en økende humanitær utfordring som trenger oppmerksomhet i årene som kommer.

Rasediskrimineringskonvensjonen supplerer og utdyper de andre menneskerettighetskonvensjonene som i dag er inkorporert i menneskerettsloven, ved å ivareta i enda sterkere grad rasediskrimineringsvernet for individer. I motsetning til departementet mener Røde Kors at rasediskrimineringskonvensjonens spesielle karakter derfor er et argument for at den bør inntas i menneskerettsloven. En slik inkorporering vil sende et viktig signal om at Norge tar rasisme på alvor. En slik inkorporering vil også styrke det rettslige vernet til personer som blir utsatt for rasisme ved at rasediskrimineringskonvensjonen ved motstrid med andre lover vil gå foran denne lovgivning, jf menneskerettsloven § 3. Røde Kors deler derfor FNs rasediskrimineringskomité sin anbefaling nr. 7 hvor Norge inviteres til å inkorporere rasediskrimineringskonvensjonen i menneskerettsloven.

2. Anbefaling nr. 11 Introduksjonsprogrammet

I anbefaling nr. 11 ber FNs rasediskrimineringskomité Norge om å treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at det vederlagsfrie opplæringsprogrammet er tilgjengelig for alle som ønsker det og at pedagogiske prinsipper og innhold er tilpasset kjønn samt utdannelsesmessig og nasjonal bakgrunn.

Som hovedregel har ikke arbeidsinnvandrere som kommer til Norge rett på gratis norskopplæring, hverken de som kommer fra EØS-området eller utenfor. Samtidig vet vi i dag at arbeid er den hyppigste årsaken til innvandring til Norge¹. Røde Kors har i høringsuttalelse til departementet i oktober 2011 "Bedre integrering" tatt til orde for at myndighetene bør sikre rett til gratis norskopplæring til arbeidsinnvandrere bosatt i Norge og ved familiegjennforening.

Gjennom Røde Kors norsktreningsaktivitet møter vi daglig arbeidsinnvandrere hovedsakelig fra EØS-området. Vår erfaring er at det er et stort behov for norsktrening blant denne gruppen, men at de ikke har resurser til å dekke slik opplæring på egen hånd. Røde Kors deler derfor ikke departementets antagelse om at denne gruppen kan dekke utgifter til private norskkurs på egen hånd. Norskkurs er svært kostbart, spesielt for dem som jobber i lavtlønnede yrker. Samtidig ser vi at behovet for norskkunnskaper særlig melder seg *etter* at en arbeidsinnvandrer har falt utenfor arbeidsmarkedet.

Røde Kors mener derfor, i likhet med FNs rasediskrimineringskomité, at departementet bør sikre at gratis norskopplæring er tilgjengelig for alle. Dette er spesielt viktig for å bidra til at arbeidsinnvandrere kommer raskere inn på arbeidsmarkedet og det er en nødvendig forutsetning for å sikre integrering i det norske samfunn.

¹ Se Statistisk sentralbyrå: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvgrunn/tab-2011-08-25-01.html>

3. Anbefaling nr. 12 Enslig mindreårige asylsøkere

I anbefaling nr. 12 ber FNs rasediskrimineringskomité Norge ta alle nødvendige skritt for å sikre spesiell beskyttelse for enslige mindreårige asylsøkere. Komiteen legger spesielt vekt på denne gruppens tilgang til helsetjenester, utdanning og omsorg av kompetente verger, og det vises til at Norge har påtatt seg slike forpliktelser gjennom internasjonale konvensjoner. Komiteen uttrykker spesiell bekymring for situasjonen til enslige mindreårige asylsøkere mellom 16 og 18 år som er gitt begrenset oppholdstillatelse og anbefaler at enslige mindreårige asylsøkere bosettes i lokalsamfunn utenfor asylmottak så snart som mulig.

I Røde Kors sitt høringsinnspill til Justis- og politidepartementet i januar 2009 om endringer i utlendingsforskriften, uttalte vi at midlertidig oppholdstillatelse for enslige mindreårige asylsøkere mellom 16-18 år fører til en forskjellsbehandling av disse barna i forhold til andre jevnaldrende barn. Det er kun enslige mindreårige barn mellom 16-18 som får midlertidige oppholdstillatelser i Norge. Røde Kors har også tidligere understreket i våre høringsuttalelser at dagens ordning hvor UDI og det enkelte mottak har omsorgsansvaret for denne gruppen, ikke ivaretar denne gruppens behov for omsorg. Barn som ikke har foreldre eller omsorgspersoner er i en svært sårbar livssituasjon og har et betydelig behov for beskyttelse fra norske myndigheter. De kan lett bli utsatt for diskriminering fra andre barn, og har ingen omsorgsperson de kan søke beskyttelse fra.

Justis- og politidepartementets svar på komiteens anbefaling er å vise til at et utvalg har vurdert tilbudet som gis asylsøkere i Norge og kommet frem til at UDI fortsatt bør ha ansvaret for bo- og omsorgstilbudet for enslige.

Røde Kors er uenig med departementet i dette og mener at barnevernet burde ha omsorgen for alle enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Samtidig mener vi at barnekonvensjonens art. 3 (1) om hensynet til barnets beste ikke blir godt nok ivaretatt gjennom de begrensede oppholdstillatelsene for enslige mindreårige mellom 16-18 år og at denne gruppen bør gis varig oppholdstillatelse.

4. Anbefaling nr. 13 Flyktningmottak

I anbefaling nr. 13 ber FNs rasediskrimineringskomite Norge bringe forholdene i mottakene og de spesielle retursentrene, og i mottakene for barn, i tråd med relevante internasjonale menneskerettigheter. Komiteen anbefaler norske myndigheter å tilby nødvendig helsetjenester av mental og fysisk art av spesielt opplærte, kvalifiserte ansatte.

Røde Kors startet våren 2010 en besøksordning på Trandum utlendingsinternat. Formålet med besøksordningen er å sikre utlendingene en fast og regelmessig besøksordning hvor utlendingen tilbys menneskelig kontakt utover det som de ansatte eller andre personer

tilknyttet Trandum kan tilby. De frivillige i Røde Kors som deltar i besøksordningen på Trandum ser at helsetilbudet til de internerte er mangelfullt, spesielt i forhold til den psykiatriske oppfølgingen av den enkelte. De frivillige har også registrert klager knyttet til manglende bruk av tolk i samtale med helsepersonell.

Røde Kors mener derfor at det er viktig å følge opp FNs rasediskrimineringskomité sin anbefaling om blant annet å bedre helsetilbudet på Trandum. I første rekke må de internerte sikres tilgang til psykiatrisk helsepersonell. Videre er det nødvendig å sørge for at internertes rett til tolk i samtale med helsepersonell blir ivaretatt. Selv om de internerte i dag har rett til å bruke tolk, så erfarer Røde Kors frivillige at dette ikke skjer så ofte i praksis.

5. Anbefaling nr. 15 Kjønnsslemlestelse og tvangsekteskap

I anbefaling nr. 15 uttrykker FNs rasediskrimineringskomité bekymring for at fokuset på kjønnsslemlestelse og tvangsekteskap kan føre til stigmatisering for jenter og kvinner fra enkelte minoritetsgrupper. Komiteen ønsker også en oppdatering av effekten av handlingsplanene mot kjønnsslemlestelse (2008-2011) og mot tvangsekteskap (2008-2011).

Røde Kors jobber tett med disse problemstillingene gjennom informasjonstelefonen om tvangsekteskap og kjønnsslemlestelse. Det er positivt at myndighetene anerkjenner innsatsen fra de frivillige organisasjonene og ser nytten av det humanitære arbeidet på dette feltet.

Selv om Norge har implementert handlingsplanene mot kjønnsslemlestelse og tvangsekteskap, erfarer stadig Røde Kors at barnehager, skoler og andre arenaer hvor barn og ungdom ferdes ikke er godt nok kjent med risikotegn knyttet til kjønnsslemlestelse og/eller tvangsekteskap. Dette fører til at viktige forebyggende instanser som helsestasjon, barnevern og politi ikke blir koblet inn i saken på et tidlig tidspunkt. Videre erfarer Røde Kors at de forebyggende instansene opplever det som utfordrende å ta opp problemstillingene med foreldrene på grunn av frykten for at det skal oppleves om stigmatiserende. I den forbindelse ser Røde Kors det som viktig å understreke at hensynet til barnet må gå foran bekymringen for at foreldre skal føle seg krenket.

Videre ser vi at tiltakene i handlingsplanene legger ensidig vekt på at de unge selv må ta ansvar for å forhindre at de utsettes for overgrep knyttet til kjønnsslemlestelse og tvangsekteskap. Det er ikke barnas ansvar å forhindre og forebygge tvangsekteskap og kjønnsslemlestelse i egne miljøer. Røde Kors ber derfor departementet se nærmere på konkrete tiltak rettet mot foreldregenerasjonen. Vårt dialogarbeid har synliggjort at foreldre også etterlyser hjelp og veiledning i forhold til hvordan de kan utøve foreldrerollen i en norsk kontekst, uten å anvende innslag av fysisk vold og sterk kontroll.

Røde Kors deler komiteens bekymring om faren for stigmatisering av spesifikke grupper. Dette kan til en viss grad motarbeides dersom myndighetene i større grad knytter tvangsekteskap- og kjønnslemlestelsesproblematikk til det mer overordnede arbeidet mot vold i nære relasjoner. Videre er det viktig at berørte grupper får delta aktivt i utformingen av konkrete tiltak. Røde Kors erfarer at forebyggende tiltak er mest effektive når de utformes av, og implementeres i, de berørte miljøene. Det vil derfor være viktig å videreføre og utvide støtten til sivilsamfunnet og grasrotorganisasjonene på dette feltet.

Med vennlig hilsen

Sven Mollekleiv
President

Åsne Havnelid
Generalsekretær